

# Syringa Villosae Groep

sortimentsonderzoek en keuringsrapport

Ir. M.H.A. Hoffman

**In Nederland is een nieuwe groep Seringen in opkomst: *S. Villosae* Groep. In koudere landen zoals Canada, Verenigde Staten, Polen en Rusland is deze groep al langer populair. Hier zijn vrijwel alle bestaande cultivars ontwikkeld. In een sortimentsproef is een twintigtal cultivars beoordeeld voor gebruik als tuinplant en tevens is een beoordeling gegeven voor gebruik als visueel aantrekkelijke potplant. Ten opzichte van de veel bekendere *S. vulgaris* zijn over het algemeen de planten wat robuuster, de bloei is iets later en de bloemgeur is iets minder zoet. De meeste cultivars zijn tot nu ingedeeld in de soorthybriden *S. xprestoniae* en *S. xjosiflexa*, maar deze indeling voldoet niet meer. Daarom is de nieuwe cultivargroep *Villosae* Groep ingevoerd.**



Het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) Bomen in Boskoop heeft, in samenwerking met de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen, van 1994-2001 een sortimentsonderzoek van *Syringa Villosae* Groep uitgevoerd. Het belangrijkste doel was om de kwaliteit van de verschillende cultivars te bepalen, waarbij tevens een aantal in Nederland nog onbekende cultivars zijn meegetest. Daarnaast was er nogal wat onduidelijkheid over de indeling van een aantal cultivars (met name twijfel over rangschikking onder *S. xprestoniae* en *S. xjosiflexa*). De planten zijn in eerste instantie beoordeeld voor gebruik als tuinplant, maar er is ook gekeken naar de geschiktheid als (visueel aantrekkelijke) potplant. Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw (PT). In totaal zijn er 20 cultivars beoordeeld en be-

schreven. Het waren de in Nederland al bekende cultivars, aangevuld met veelbelovende, maar in Nederland nog onbekende cultivars. De planten zijn verzameld en opgeplant op het proefveld in Boskoop. Enkele planten kwamen van Nederlandse kwekerijen, maar de meeste waren afkomstig van de Royal Botanical Gardens, Hamilton, Ontario (Canada), die ook de International Cultivar Registration Authority van *Syringa* is. Daarnaast zijn aanvullende waarnemingen gedaan, vooral voor de beoordeling van de planten in pot, bij kwekerij Piet Noordam in Hazerswoude.

Veel dank is verschuldigd aan Freek Vrugtman, oud curator van de Royal Botanic Gardens, Hamilton en registrator van *Syringa*. Hij stelde zijn werkdocument met alle registratiegegevens be-

schikbaar en bovendien gaf hij nuttige aanwijzingen en verbeteringen voor dit artikel. Verder gaf Seringentaxonom Dr. James Pringle van RBG Hamilton zeer nuttige aanwijzingen voor de nieuwe indeling van cultivars van deze groep Seringen. Tenslotte is veel praktijkkennis ontleend aan Piet Noordam, (Seringen)kweker uit Hazerswoude. Hij heeft met name veel ervaring met de teelt van deze Seringen in pot.

## Indeling van de cultivars

In praktijk bestaat er veel onduidelijkheid over de naam en taxonomische status van een aantal cultivars. Zo worden de cultivars 'James Macfarlane', 'Royalty' en 'Redwine' afwisselend ingedeeld bij *S. xprestoniae* en *S. xjosiflexa*; dit als gevolg van verkeerde determinatie of onbekende afstamming. Verder is van een aantal cultivars bekend dat ze (waarschijnlijk) een genotype hebben van meer dan twee soorten: 'Alice Rose Foster' (kruising tussen *S. xjosiflexa* 'James Macfarlane' en *S. prestoniae* 'Ethel M. Webster'), 'Miss Canada' (kruising *josiflexa* 'Redwine' *xprestoniae* 'Hiawatha') en 'Minuet' (*josiflexa* 'Redwine' *xprestoniae* 'Donald Wyman'). Bovenstaande illustreert de gemakkelijke kruisbaarheid van vertegenwoordigers uit de botanische serie *Villosae* van het geslacht *Syringa*. Dit maakt de traditionele indeling van cultivars in soorten en soortshybriden in deze groep niet langer houdbaar. Daarom is er voor gekozen om de cultivars uit deze groep onder te brengen in een nieuwe cultivargroep: *Villosae* Groep. Deze cultivargroep is coextensief met de botanische serie *Villosae* Schneider.

## Beschrijving

Hier volgt de beschrijving van de *Syringa Villosae* Groep:

Struik met opgaande groeiwijze, 1,5-5 m hoog. Bladeren enkelvoudig, gaafrandig, relatief groot, de grootste 10-25 cm lang, langwerpig tot ovaal tot (omgekeerd) eirond, vaak met vrij grove textuur, kaal of meer of minder behaard aan de onderzijde. Bloeiwijze eindstandig (ontstaan uit de echte eindknop), relatief groot, de grootste 15-40 cm lang. Kroonbuis lang en dun, veel langer dan kroonlobben. Bloeitijd relatief vrij laat, mei-juni.

Standaard cultivar: *S. 'Royalty'*

Een Engelstalige beschrijving staat bij de "summary" van dit artikel.

## Veredelaars

De grondlegger van het veredelingswerk binnen de *Villosae* Groep is Isabella Preston (1881-

1965) uit Ottawa (Canada). Zij heeft als veredelaarster bij "the Horticultural Department of the Experimental Farm" in Ottawa van 1920 tot ca. 1950 bijna 50 cultivars ontwikkeld en op de markt gebracht. Hiervan is 'Royalty' de bekendste, maar zij ontwikkelde ook bijvoorbeeld 'Bellicent' en 'Lynette'.

Ook Wladyslaw Bugala van het Kornick Arboretum in Polen is een aantal jaren actief geweest met de selectie en verdeling binnen de *Villosae* Groep. Hij selecteerde en introduceerde in 1970 onder andere 'Nike', 'Goplana', 'Esterka', 'Jagienka', 'Danusia' en 'Basia'. Allen waren afkomstig uit een zaaisel van vrij bestoven planten. Ten opzichte van een aantal Amerikaanse en Canadese cultivars komen al deze cultivars minder goed uit de Nederlandse sterrenkeuring.

Verder was ook Dr. William Cumming van het Morden Arboretum in Manitoba (Canada) zeer succesvol. Hij won onder andere 'Minuet' en 'Miss Canada'. Voor beide cultivars werd 'Redwine', ook afkomstig van het Morden Arboretum, als één van de kruisingsouders gebruikt.

Ook succesvol in de *Villosae* Groep waren: Dr. Frank Skinner (1882-1967) uit Roblin, Canada (ontwikkelde o.a. 'Donald Wyman' en 'Hiawatha') en Dr. Owen Rogers van de New Hampshire University uit USA (ontwikkelde o.a. 'Agnes Smith').

## Vermeerdering

De cultivars van de *Villosae* Groep worden gewoonlijk vermeerderd door middel van enten, meestal op onderstammen van *S. josikaea*. Ook vermeerdering d.m.v. stek is mogelijk, maar een goed slagingspercentage vergt het nodige vakmanschap en is niet zelden teleurstellend.

Voor de teelt als visueel aantrekkelijke potplant worden de planten geleverd vlak voor de bloei, gewoonlijk in vier liter potten. Ze hebben bij levering een hoogte van 30 a 50 cm. De tijdsduur tussen enten of stekken en leverbare plant bedraagt 1,5-2 jaar.

## Standplaats en gebruik

Vertegenwoordigers van de *Syringa Villosae* Groep groeien in principe op elke grond, maar het beste is een kalkhoudende tot lichtzure, voedzame, goed gedraineerde bodem in de volle zon of halfschaduw. Op arme en/of zure bodems is de groei en bloei minder. Extra stalmest of compost en/of extra kalk is dan aan te bevelen. Vooral op voedzame lemige grond groeien deze Seringen gewoonlijk erg goed.

De planten zijn uitstekend winterhard, ook in koude landen zoals Rusland, Polen, USA, Cana-





90. *S. 'Redwine'* [Villosae Group]



91. *S. 'Royalty'* [Villosae Group]

da en Zweden (tot USDA zone 4). Ze hoeven maar weinig gesnoeid te worden, eventueel direct na de bloei enkele oude takken verwijderen zorgt voor wat verjonging. De bloemknoppen zitten aan het eind van de twijgen. Nadat de bloem is uitgebloeid lopen de onderliggende scheuten uit, waarvan aan het eind het volgende seizoen weer bloemen verschijnen. Oude struiken kunnen eventueel helemaal worden teruggezet en zullen zich weer goed herstellen.

De meeste cultivars zijn zeer geschikt voor toepassing voor de wat grovere beplantingen, bijvoorbeeld in grote tuinen en openbaar groen. Alleen *S. 'Minuet'* is ook geschikt voor kleinere tuinen. Daarnaast is een aantal cultivars toepasbaar als potplant voor balkon of terras. Deze moeten hiervoor wel speciaal gekweekt zijn. Cultivars die zich hier goed voor lenen zijn bijvoorbeeld 'Minuet', 'Agnes Smith', 'Redwine', 'Royalty' en 'Miss Canada'.

### Verwante soorten en hybriden

De hieronder vermelde soorten zijn alle vertegenwoordigers van de serie *Villosae*, zoals onderscheiden door Schneider in 1910. Deze serie

telt in totaal 8 soorten (Green, 1997).

#### *S. emodi* Royle

Vrij rechtop groeiende struik, tot 5 m hoog. Vrijwel onbehaard (alleen de bloeiwijze soms behaard). Bladeren langwerpig-ovaal, 4-12 x 2,5-6 cm, grijswit en kaal aan de onderzijde. Bloeiwijze eindstandig. Bloemen wit, in de knop iets roze; kroonbuis 8-10 mm, lobben 2-3 mm en iets teruggeslagen; meeldraden uitstekend. Bloei vrij laat en de geur is ietwat onaangenaam. Doosvrucht kaal. Lijkt erg op *S. villosa*, maar heeft minder sierwaarde.

Verspreiding: Westelijke Himalaya.

#### *S. josikaea* Reichenbach – Hongaarse sering

Opgaande struik, tot 4 m hoog. Bladeren ovaal tot langwerpig-ovaal, 5-12 x 3-5,5 cm, grijswit en kaal aan de onderzijde. Bloeiwijze eindstandig, kaal of heel fijn donzig behaard. Bloemen paars; kroonbuis iets trechtervormig, 8-12 mm, lobben 2-3 mm, paars en iets lichter binnenin; kelk zwak getand, fijn donzig behaard; meeldraden niet uitstekend. Doosvrucht kaal. Als struik inferieur aan *S. villosa*. Wordt veel gebruikt als onderstam voor *S. vulgaris*.

Verspreiding: Oekraïne en Transsylvanië.





92. *S. 'Minuet'* [Villosae Group]



93. *S. josikaea*, veel gebruikt als onderstam

*S. komarowii* Schneider

Opgaande struik, tot 5 m hoog. Jonge twijgen met wratten. Bladeren langwerpig-ovaal tot ovaal, 6-16 x 2,5-8 cm, vrijwel kaal (soms iets behaard op de nerven). Bloeiwijze eindstandig, min of meer rechtopstaand tot hangend. Bloemen paarsrood tot rozerood, aan binnenzijde wit; kroonbuis trechtervormig, 9-11 mm, lobben 1-2 mm, rechtop tot horizontaal afstaand; kelk gaafrandig of onduidelijk getand, meestal kaal; meeldraden niet uitstekend. Bloei vrij laat en de geur is ietwat onaangenaam. Doosvrucht cilindrisch, kaal of met lenticellen.

Verspreiding: China.

Green onderscheidt 2 ondersoorten:

**subsp. komarowii:** Bloeiwijze compact, 7-10 cm. Bloemen paarsrood, kroonlobben vrij rechtop.

**subsp. reflexa** (syn. *S. reflexa*): Bloeiwijzen piramidiaal, soms onderbroken, 10-20 cm lang. Bloemen rozerood; kroonlobben spreidend onder een rechte hoek.

*S. reflexa*: *S. komarowii* subsp. *reflexa*

*S. sweginzowii* Koehne & Lingelsheim syn. *S. tigerstedtii* (opgenomen in *S. sweginzowii*)



94. *S. komarowii* subsp. *reflexa*

Lijkt veel op *S. villosa* maar heeft dunnere bladeren en een slankere kroonbuis. Waarschijnlijk in het begin van de vorige eeuw geïntroduceerd en in 1910 beschreven aan de hand van een exemplaar in een tuin nabij Riga in Letland.

Verspreiding: Zuidwest China.

*S. tigerstedtii*: *S. sweginzowii*

*S. tomentella* Bureau & Franchet

Opgaande struik, tot 5 m hoog. Bladeren langwerpig-ovaal, soms lancetvormig, 3-10 x 1,5-6 cm, bovenzijde vrijwel kaal (soms enkele verspreide haren), onderzijde dicht viltig behaard. Bloeiwijze eindstandig, soms okselstandig, min of meer rechtopstaand, 10-20 cm lang. Bloemen wit tot lilaroze; kroonbuis iets trechtervormig, 8-10 mm, lobben 3-4 mm, spreidend tot iets teruggeslagen; kelk onduidelijk getand, kaal tot fijn behaard; meeldraden iets korter dan de kroonbuis. Doosvrucht cilindrisch, met scherpe top.

De soort is in 1904 door Wilson vanuit W. Sichuan geïntroduceerd in Europa. Het meest opvallend bij deze soort is de dichte beharing aan de onderzijde van het blad.

Verspreiding: Zuidwest China.





95. *S. villosa*

*S. villosa* Vahl

Vrij dichte ronde struik, tot 4 m hoog, met stevige takken. Bladeren langwerpig-ovaal, 6-20 x 3-10 cm, de onderzijde iets bleker dan de bovenzijde, vrijwel kaal (soms iets behaard op de nerven). Bloeiwijze vrij dicht, eindstandig, min of meer rechtopstaand, 7-14 cm lang, onbehaard. Bloemen roze; kroonbuis min of meer cilindrisch, 8-14 mm, lobben 3-4 mm, horizontaal afstaand; kelk met driehoekige tanden, meestal kaal, 2-2,5 mm; meeldraden niet uitstekend. Doosvrucht cilindrisch, (vrijwel) kaal. Werd in het begin van de 18de eeuw door de Franse missionaris d'Incarville verzameld en rond 1880 door Dr. Bretschneider geïntroduceerd vanuit de bergen ten westen van Beijing. Verspreiding: China.

*S. wolfii* Schneider

Opgaande struik, tot 5 m hoog. Bladeren langwerpig-ovaal, 7-14 x 3-6 cm, onderzijde vrijwel kaal (soms iets op de neven). Bloeiwijze vrij slank, eindstandig, meestal onderbroken, 10-18 cm lang, onbehaard of donzig behaard. Bloemen violet; kroonbuis iets trechtervormig, 10-12 mm, lobben 3-4 mm, min of meer rechtop staand; kelk onregelmatig getand, kaal of behaard, 2-2,5



96. *S. yunnanensis*

mm; meeldraden niet uitstekend. Doosvrucht cilindrisch, kaal of met kleine lenticellen. Onderscheidt zich van *S. villosa* vanwege de stand van de kroonlobben en van *S. josikaea* vanwege de robuustere groei en de minder lichte bladonderzijde.

Verspreiding: Korea

*S. yunnanensis* Franchet

Opgaande struik, tot 3 m hoog. Bladeren langwerpig-ovaal, 3-10 x 1,5-4,5 cm, onderzijde kaal, blauwgrijs. Bloeiwijze eindstandig, rechtopstaand of iets overhangend. Bloemen (bleek)roze tot wit verblekend; kroonbuis dun, iets trechtervormig, 6-9 mm, lobben 2-3 mm, iets spreidend; meeldraden iets korter tot iets langer dan de kroonbuis. Doosvrucht cilindrisch, kaal. Meest verwant met *S. emodi* van de westelijke Himalaya.

Verspreiding: Zuidwest China

#### Soortshybriden:

*S. xhenryi* (*josikaea* x *villosa*)

*S. xjosiflexa* (*josikaea* x *komarowii* subsp. *reflexa*)

*S. xprestoniae* (*komarowii* subsp. *reflexa* x *villosa*)

*S. xsweginflexa* (*sweginzowii* x *komarowii* subsp. *reflexa*)

Het gebruik van deze hybridenamen in de cultivarnaam wordt voortaan afgeraden, zoals in voorgaande is verantwoord. Uiteraard kunnen deze namen nog wel worden gebruikt om de kruisingen van de betreffende soorten aan te geven.

#### Gekeurde en beschreven cultivars

Vrijwel alle bloemkleuren gemeten zijn met behulp van de RHS Colour Chart; hierbij moet worden opgemerkt dat de bloemkleur van de Seringen wat kan verlopen. De bloemkleur kan gedurende het bloeiproces en onder invloed van klimatologische omstandigheden en vocht jaarlijks enigszins afwijken. Ook de sterkte en omschrijving van de geur is moeilijk te bepalen en eveneens afhankelijk van het weer. Over het algemeen wordt de geur van deze groep Seringen als vrij aangenaam ervaren; minder sterk en aantrekkelijk dan *S. vulgaris*; de geur neigt wat naar de weezoete geur van Liguster. Desondanks is er een indicatie gegeven.

#### Waardering (Valuation / Anerkennung)

\*\*\* = uitstekend (excellent / ausgezeichnet)

\*\* = zeer goed (very good / sehr gut)

\* = goed (good / gut)

o = kan vervallen (can be eliminated/entbehrlich)

#### \*\*\* *S. 'Agnes Smith'* [Villosae Groep]

(O.M. Rogers, Durham, NH (USA), 1970)

syn. *S. xprestoniae* 'Agnes Smith'; *S. xjosiflexa* 'Agnes Smith'

GROEIWIJZE: breed opgaand, ca. 2,2 m hoog en 1,5 m breed, halfdicht; takdikte vrij fijn.

BLADEREN: 8-13 x 5-7 cm, (langwerpig-)ovaal, donkergroen, onderzijde kaal; jonge blad iets roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 9-23 x 8-14 cm.

BLOEMEN: 1,5 cm breed, 1,8 cm lang, met 4-6 lobben, wit (155D), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

'Agnes Smith' is één van de drie beste cultivars van de Villosae Groep. Het meest kenmerkend zijn de witte bloemen, die steeds in grote getale verschijnen. Ook typerend zijn het lichtgroene blad en de 4-6 kroonlobben per bloem.

In Duitsland ook verkocht onder de handelsnaam Miss USA. Ook zeer geschikt als potplant.



97. *S. 'Agnes Smith'* [Villosae Group]

#### \* *S. 'Alice Rose Foster'* [Villosae Groep]

(J.H. Alexander, Middleboro, Mass. (USA), 1968)

syn. *S. xprestoniae* 'Alice Rose Foster'

GROEIWIJZE: vrij stijf opgaand, ca. 2 m hoog en 1,5 m breed, halfdicht; takdikte vrij grof.

BLADEREN: 10-15 x 3,5-6 cm, langwerpig-ovaal, midgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: vrij groot, 13-26 x 7-15 cm (relatief vrij smal).

BLOEMEN: 1,2 cm breed, 1,6 cm lang, met 4 lobben, lichtpaars (75B/D), de bloemknoppen lichtpaars (70A/D), vrij sterk geurend; bloeitijd eind mei tot half juni.

Vooraf gekenmerkt door de vrij stijf opgaande groeiwijze, het lichtgroene blad, de vrij late bloeitijd en lichtpaarse bloemen.

Kruising 'James Macfarlane' x 'Ethel M. Webster'.

#### o *S. 'Basia'* [Villosae Groep]

(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)

syn. *S. xprestoniae* 'Basia'





98. *S. 'Alice Rose Foster'* [Villosae Group]

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte vrij grof.

BLADEREN: groot, 15-20 x 5-10 cm, langwerpig-ovaal, lichtgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 12-20 x 9-20 cm (relatief vrij breed).

BLOEMEN: 1 cm breed, 1,8 cm lang, met 4 lobben, lichtroze (68D), de bloemknoppen (licht)roze (63C), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Vooral gekenmerkt door het grote lichtgroene blad en de lichtroze bloemen. De plant in de proefopplant had ietwat gele bladplekken, wellicht veroorzaakt door een virus.

o *S. 'Bellicent'* [Villosae Groep]  
(I. Preston, Ottawa (CAN), voor 1942)  
syn. *S. xjosiflexa* 'Bellicent'

GROEIWIJZE: vrij stijf opgaand, ca. 2,5 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte normaal.

BLADEREN: 5-12 x 3-6 cm, langwerpig-ovaal, donkergroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 6-24 x 6-20 cm.

BLOEMEN: 1,1 cm breed, 1,6 cm lang, met 4 lobben, (licht)roze (70C-56D), de bloemknoppen roze (68B-56D), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Vooral gekenmerkt door de vrij stijf opgaande groeiwijze en de (licht)roze bloemen. Overtroffen door andere rozebloeiende cultivars zoals 'James Macfarlane' en 'Miss Canada'.  
Zaailing van *S. xjosiflexa* 'Guinevere'.

o *S. 'Danusia'* [Villosae Groep]  
(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)  
syn. *S. xprestoniae* 'Danusia'

GROEIWIJZE: vrij stijf opgaand, ca. 2,5 m hoog en 1,5 m breed, vrij dicht; takdikte vrij grof.

BLADEREN: 10-15 x 6-11 cm, eirond, midgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 13-23 x 10-16 cm.

BLOEMEN: 1 cm breed, 2 cm lang, met 4-5 lobben, paars (77C), de bloemknoppen paars (71C), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door de paarse bloemen met 4-5 kroonlobben en de vrij stijf opgaande groeiwijze. Geen positieve waardering omdat de bloeirijkheid te wensen over laat en bovendien wordt de plant veruit overtroffen door andere paarsbloemige cultivars zoals 'Royalty' en 'Redwine'.

o *S. 'Donald Wyman'* [Villosae Groep]  
(F.L. Skinner, Roblin, Manitoba (CAN), 1944)  
syn. *S. xprestoniae* 'Donald Wyman'

GROEIWIJZE: vrij stijf opgaand, ca. 1,5 m hoog en 1 m breed, vrij dicht; takdikte vrij grof.

BLADEREN: 8-15 x 4-10 cm, eirond, donkergroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad iets roodachtig.

BLOEIWIJZE: vrij klein, 8-16 x 3,5-11 cm.

BLOEMEN: 1,2 cm breed, 2 cm lang, met 4-5 lobben, paars (70B), de bloemknoppen (donker)paars (70A/B), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door relatief lage groeiwijze, de 4-5 kroonlobben en de paarse bloemen. Bladeren vaak erg lelijk en geven een ziekelijke indruk. Met name daarom krijgt de plant een negatieve waardering. Overtroffen door andere paarsbloemige cultivars zoals 'Royalty' en 'Redwine'.

*S. 'Dr Bretschneider'*: *S. villosa* 'Dr Bretschneider'

o *S. 'Esterka'* [Villosae Groep]  
(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)  
syn. *S. xprestoniae* 'Esterka'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2,5 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte normaal.

BLADEREN: groot, 12-18 x 7-9 cm, langwerpig-ovaal, midgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad iets roodachtig.

BLOEIWIJZE: groot, 10-31 x 10-20 cm.

BLOEMEN: 0,9 cm breed, 1,6 cm lang, met 4 lobben, lichtroze (56D/55C), de bloemknoppen roze (55B/C), (vrij) sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door lichtroze bloemen. Geen positieve waardering omdat de bloeirijkheid in veel jaren te wensen over laat en bovendien wordt de plant veruit overtroffen door andere rozebloeiende cultivars zoals 'James Macfarlane' en 'Miss Canada'.

o *S. 'Goplana'* [Villosae Groep]  
(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)  
syn. *S. xprestoniae* 'Goplana'

GROEIWIJZE: vrij stijf opgaand, ca. 2,5 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte grof.

BLADEREN: groot, 10-18 x 6-10 cm, (langwerpig-)ovaal, lichtgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 9-20 x 9-22 cm (relatief vrij breed).

BLOEMEN: 1,4 cm breed, 1,7 cm lang, met 4 lobben, lichtroze (62B/C), de bloemknoppen roze (70C), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door de vrij stijf opgaande groeiwijze, grote lichtgroene blad en lichtroze bloemen. De plant in de proefopplant had ietwat gele bladplekken, wellicht veroorzaakt door een virus.

o *S. 'Hiawatha'* [Villosae Groep]  
(F.L. Skinner, Roblin, Manitoba (CAN), 1932)  
syn. *S. xprestoniae* 'Hiawatha'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2,5 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte grof.

BLADEREN: 8-15 x 4,5-10 cm, ovaal, (licht)groen, onderzijde iets behaard; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 11-22 x 8-25 cm (relatief vrij breed).

BLOEMEN: 1,2 cm breed, 1,7 cm lang, met 4-(5)

lobben, lichtroze (65D), de bloemknoppen roze (54C/D), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door het (licht)groene blad en de lichtroze bloemen. Geen positieve waardering omdat de bloeirijkheid in veel jaren te wensen overlaat en bovendien wordt de plant veruit overtroffen door andere rozebloeiende cultivars zoals 'James Macfarlane' en 'Miss Canada'.  
Kruising *S. villosa* x *S. komarowii* ssp. *reflexa*.

o *S. 'Jagienka'* [Villosae Groep]  
(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)  
syn. *S. xprestoniae* 'Jagienka'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 1,5 m breed, vrij dicht; takdikte vrij grof.

BLADEREN: 8-15 x 4-8 cm, (langwerpig-)ovaal tot omgekeerd-eirond, lichtgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad iets roodachtig.

BLOEIWIJZE: klein, ca 15x11 cm.

BLOEMEN: 1,3 cm breed, 2 cm lang, met 4-5 lobben, (licht)paars (75A), de bloemknoppen paars (72C), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door het lichtgroene blad, de relatief kleine bloeiwijze en de (licht)paarse bloemen met 4-5 kroonlobben. Geen positieve waardering omdat de bloeirijkheid in veel jaren te wensen over laat en bovendien wordt de plant veruit overtroffen door andere paarsbloemige cultivars zoals 'Royalty' en 'Redwine'.

\*\* *S. 'James Macfarlane'* [Villosae Groep]  
(A.F. Yeager, Durham, NH, (USA), 1959)  
syn. *S. xprestoniae* 'James Macfarlane'; *S. xjosiflexa* 'James Macfarlane'

GROEIWIJZE: opgaand, ca. 3 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte normaal.

BLADEREN: groot, 10-20 x 4-7 cm, langwerpig-(-ovaal tot omgekeerd-eirond), midgroen, onderzijde kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: vrij groot, 12-25 x 7-15 cm (relatief vrij smal).

BLOEMEN: 0,8 cm breed, 1,5 cm lang, met 4-(5) lobben, roze (70C/D), de bloemknoppen roze (54D), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Dit is de beste rozebloemige cultivar. Vanwege de hoge groeiwijze vooral geschikt voor wat grovere beplantingen. Verder erg gekenmerkt





99. *S. 'James Macfarlane'* [Villosae Group]

door het grote, relatief smalle blad. Niet erg geschikt voor potcultuur.  
Zaailing van 'Royalty'.

**\*\* *S. 'Lynette'* [Villosae Groep]**  
(I. Preston, Ottawa (CAN), 1929)  
syn. *S. xjosiflexa* 'Lynette'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 2 m breed, dicht; takdikte normaal, twijgen donker gekleurd.

BLADEREN: 5-10 x 3-5 cm, langwerpig-ovaal, donkergroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad iets roodachtig.

BLOEIWIJZE: groot, 12-32 x 9-23 cm.

BLOEMEN: 0,9 cm breed, 1,6 cm lang, met 4 lobben, lichtroze (63D), de bloemknoppen (licht)roze (60A-70C), vrij sterk geurend; bloeitijd eind mei tot half juni.

Gekenmerkt door dichte, relatief brede groeiwijze, het relatief kleine blad, de vrij late bloeitijd en de lichtroze bloemen. Het blad is opvallend fris en gaaf en de bloei is vaak zeer rijk. Daarom een positieve waardering van 2 sterren.  
Zaailing van *S. xjosiflexa* 'Guinevere'.  
Er zijn bij deze plant wel twijfels omtrent de



100. *S. 'Lynette'* [Villosae Group]

soortechtheid. Indien blijkt dat het niet de echte 'Lynette' is zou de plant een nieuwe naam moeten krijgen (gesteld dat het niet een andere cultivar is).

**\*\*\* *S. 'Minuet'* [Villosae Groep]**  
(W.A. Cumming, Morden Arboretum (CAN), 1972)  
syn. *S. xprestoniae* 'Minuet'

GROEIWIJZE: opgaand, ca. 1,8 m hoog en 1,8 m breed, zeer dicht; takdikte grof.

BLADEREN: groot, 10-18 x 5-7,5 cm, langwerpig-ovaal, donkergroen, onderzijde kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: vrij groot, 15-25 x 10-14 cm (relatief vrij smal).

BLOEMEN: 0,9 cm breed, 1,4 cm lang, met 4 lobben, lichtpaars (84C), de bloemknoppen paars (84A), sterk geurend; bloeitijd eind mei tot half juni.

Dit is een absolute topper, met name vanwege de enorme bloeirijkheid (van boven tot onder), de mooie zeer dichte en relatief lage groeiwijze en de lichtpaarse bloemen. De bloeitijd is gemiddeld iets later dan van de meeste andere culti-



101. *S. 'Minuet'* [Villosae Group]

vars. Zeer geschikt als potplant.  
Kruising 'Redwine' x 'Donald Wyman'.

**\* *S. 'Miss Canada'* [Villosae Groep]**  
(W.A. Cumming, Morden Arboretum (CAN), 1967)  
syn. *S. xprestoniae* 'Miss Canada'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 1,5 m breed, halfdicht; takdikte normaal.

BLADEREN: 10-15 x 5-8 cm, (langwerpig-)ovaal, midgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: middelgroot, 10-20 x 5,5-12 cm (relatief vrij smal).

BLOEMEN: 1,4 cm breed, 2 cm lang, met 4-8 lobben, (licht)roze (63C/D), de bloemknoppen donkerroze (63A), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

'Miss Canada' is naast 'James Macfarlane' een hele mooie rozebloemige cultivar. Ten opzichte van deze laatste is 'Miss Canada' minder groei-krachtig. Daarnaast gekenmerkt door 4-8 kroonlobben. Het is een vrij langzame groeier. Zeer geschikt als potplant.  
Kruising 'Redwine' x 'Hiawatha'.



102. *S. 'Miss Canada'* [Villosae Group]

**o *S. 'Nike'* [Villosae Groep]**  
(W. Bugala, Kornik Arboretum (PL), 1970)  
syn. *S. xprestoniae* 'Nike'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 1,5 m breed, vrij los; takdikte normaal.

BLADEREN: 10-15 x 4,5-6 cm, langwerpig-ovaal tot omgekeerd-eirond, lichtgroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.

BLOEIWIJZE: vrij groot, 10-30 x 8-17 cm (relatief vrij smal), vaak overhangend.

BLOEMEN: 1,3 cm breed, 1,8 cm lang, met 4 lobben, paars (77B), de bloemknoppen (donker)paars (77A), vrij sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door het grote blad en de grote, vaak overhangende bloempluimen met paarse bloemen. Geen positieve waardering omdat met name 'Royalty' beter is. De overhangende bloempluimen geven een slordige indruk.

**\* *S. 'Nocturne'* [Villosae Groep]**  
(Morden Research Centre (CAN), voor 1942)  
syn. *S. xprestoniae* 'Nocturne'  
GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 3 m hoog en





103. *S. 'Nocturne'* [Villosae Group]

2,5 m breed, halfdicht; takdikte vrij grof.  
BLADEREN: 6-12 x 4-6 cm, langwerpig-omgekeerd-eirond, donkergroen, onderzijde (vrijwel) kaal; jonge blad niet of nauwelijks roodachtig.  
BLOEIWIJZE: middelgroot, 12-22 x 8-15 cm.  
BLOEMEN: 0,9 cm breed, 1,7 cm lang, met 4 lobben, lichtpaars (84C), de bloemknoppen paars (84A), (vrij) sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Gekenmerkt door lichtpaarse bloemen en de hoge groeiwijze. Vooral geschikt voor wat ruigere beplantingen. Niet geschikt voor potcultuur vanwege de grove groeiwijze.

\*\*\* *S. 'Redwine'* [Villosae Groep]  
(Morden Research Centre (CAN), 1936)  
syn. *S. xprestoniae* 'Redwine'; *S. xjosiflexa* 'Redwine'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2,5 m hoog en 2 m breed, vrij dicht; takdikte normaal.  
BLADEREN: 8-15 x 5-7 cm, langwerpig-ovaal, (donker)groen, onderzijde kaal; jonge blad iets roodachtig.  
BLOEIWIJZE: middelgroot, 12-20 x 9-17 cm.  
BLOEMEN: 0,9 cm breed, 1,5 cm lang, met 4 lob-



104. *S. 'Redwine'* [Villosae Group]

ben, (licht)paars (75A), de bloemknoppen (donker)paars (77A), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

'Redwine' vormt samen met 'Agnes Smith' en 'Minuet' de top drie van de Villosae Groep. De cultivar heeft prachtige (licht)paarse bloemen die elk jaar in grote getale verschijnen. Tevens geschikt als potplant, hoewel de plant vanwege de ietwat grove groeiwijze in pot moeilijker te kweken is dan bijvoorbeeld 'Agnes Smith', 'Royalty' en 'Minuet'.

\*\* *S. 'Royalty'* [Villosae Groep]  
(I. Preston, Ottawa (CAN), voor 1942)  
syn. *S. xjosiflexa* 'Royalty'; *S. xprestoniae* 'Royalty'

GROEIWIJZE: (schuin) opgaand, ca. 2 m hoog en 1,5 m breed, halfdicht; takdikte normaal, soms sterk verbreed en afgeplat (zg. bandvorming).  
BLADEREN: 5-10 x 2,5-4 cm, langwerpig-ovaal, midgroen, onderzijde kaal; jonge blad vrij sterk roodachtig.  
BLOEIWIJZE: vrij groot, 10-27 x 7-16 cm (relatief vrij smal).  
BLOEMEN: 1,1 cm breed, 1,6 cm lang, met 2-5



105. *S. 'Royalty'* [Villosae Group]

lobben, paars (84A), de bloemknoppen (donker)paars (77A), sterk geurend; bloeitijd half mei tot begin juni.

Een zeer mooie cultivar met relatief vrij donkere paarse bloemen. Verder gekenmerkt door de vrij grote bloempluimen. Het is de enige cultivar waarvan de stengels regelmatig zg. bandvorming vertonen. Zeer geschikt als potplant.

\* *S. villosa* 'Dr Bretschneider'  
(V. Lemoine, Nanacy (F), 1890)  
syn. *S. villosa breitschneideri*; *S. breitschneideri*; *S. 'Dr Bretschneider'*

GROEIWIJZE: breed opgaand, ca. 3,5 m hoog en 3 m breed, halfdicht; takdikte normaal.  
BLADEREN: 5-10 x 2,5-5 cm, langwerpig-eirond, donkergroen, onderzijde iets behaard; jonge blad iets roodachtig.  
BLOEIWIJZE: vrij groot, 6-28 x 6-20 cm.  
BLOEMEN: 1,2 cm breed, 2 cm lang, met 4 lobben, lichtroze (65B), de bloemknoppen (licht)roze (63D), sterk geurend; bloeitijd eind mei tot half juni.

Gekenmerkt door hoge en brede groeiwijze, het



106. *S. villosa* 'Dr Bretschneider'

grote iets behaarde blad en de vrij late bloeitijd. De lichtroze bloemen zijn ietwat flets, maar de plant krijgt een positieve waardering vanwege de grove groeiwijze, waardoor zeer geschikt voor wat ruigere beplantingen. Deze cultivar werd voor het eerst in de handel gebracht door kwekerij V. Lemoine als *S. breitschneideri*. Later bleek het een vorm van *S. villosa* (McKelvey, 1928). In 1937 werd door Clarke Nursery Aristocrats de naam *S. villosa* 'Dr. Breitschneider' gegeven; hierbij lijkt Breitschneider i.p.v. Bretschneider een schrijffout. Er wordt wel getwijfeld aan het nut van het onderscheiden van deze kloon als aparte cultivar. Daar deze kloon van *S. villosa* vrij veel gekweekt wordt en de variatie binnen *S. villosa* vrij groot is, is dit wel degelijk zinvol.



## Gebruikswaardetabel

(Survey of cultivars / Übersicht Kultivare)

	Cultivar	groeiwijze	hoogte (m)	bladkleur	bloemkleur	toepassing
***	'Agnes Smith'	breed opgaand	2,2	donkergroen	wit	T, S, P
*	'Alice Rose Foster'	vrij stijf opgaand	2	midgroen	lichtpaars	T, S
o	'Basia'	(schuin) opgaand	2	lichtgroen	lichtroze	
o	'Bellicent'	vrij stijf opgaand	2,5	donkergroen	(licht)roze	
o	'Danusia'	vrij stijf opgaand	2,5	midgroen	paars	
o	'Donald Wyman'	vrij stijf opgaand	1,5	donkergroen	paars	
o	'Esterka'	(schuin) opgaand	2,5	midgroen	lichtroze	
o	'Goplana'	vrij stijf opgaand	2,5	lichtgroen	lichtroze	
o	'Hiawatha'	(schuin) opgaand	2,5	(licht)groen	lichtroze	
o	'Jagienka'	(schuin) opgaand	2	lichtgroen	(licht)paars	
**	'James Macfarlane'	opgaand	3	midgroen	roze	S
**	'Lynette'	(schuin) opgaand	2	donkergroen	lichtroze	T, S
***	'Minuet'	opgaand	1,8	donkergroen	lichtpaars	T, S, P
*	'Miss Canada'	(schuin) opgaand	2	midgroen	(licht)roze	T, S, P
o	'Nike'	(schuin) opgaand	2	lichtgroen	paars	
*	'Nocturne'	(schuin) opgaand	3	donkergroen	lichtpaars	S
***	'Redwine'	(schuin) opgaand	2,5	(donker)groen	(licht)paars	S, P
**	'Royalty'	(schuin) opgaand	2	midgroen	paars	T, S, P
*	<i>villosa</i>					
	'Dr Bretschneider'	breed opgaand	3,5	donkergroen	lichtroze	S

## Verklaring afkortingen (Explanation of abbreviations / Erklärung Abkürzungen)

S. = stedelijk groen / amanity plantings / Städtisches grün

T. = tuinplant / garden plant / Gartenpflanze

P = potplant / potplant / Topfpflanze

## Vertaling termen (translation terms / übersetzung Terminus):

bladkleur = colour of leaves / Laubfarbe

bloemkleur = colour of flowers / Blütefarbe

breed = broad / breit

donker = dark / dunkel

groeiwijze = habit / Wuchs

groen = green / grün

hoogte = height / Höhe

licht = pale / hell

mid = medium

opgaand = upright / aufsteigend

paars = purple / purper

roze = pink / rosa

schuin = inclined / schief

stijf = stiff / steif

toepassing = use / Gebrauch

wit = white / weiss

## Literatuur

FIALA, J.L. (1988): Lilacs, the genus *Syringa* – Timber Press, USA

GREEN, P.S. (1997): *Syringa* in The European Garden Flora, vol. V, p. 580-584 – Cambridge University Press.

HUXLEY, A., M. GRIFFITHS, M. LEVY (eds.)

(1992): The new Royal Horticultural Society dictionary of gardening – MacMillan, London.

JONG, P.C. DE (2002): Het geslacht *Syringa* – Studiedag Nederlandse Dendrologische Vereniging, 19 januari 2002, Giessenburg (niet gepubliceerde handout).

MCKELVEY, S.D. (1928): The lilac; A mono-

graph - Macmillan Company, New York, 581 p.. PRINGLE, J.S. (1981): A review of attempted and reported interseries and intersubgeneric hybridization in *Syringa* (Oleaceae) – *Baileya* 21(3): 101-123

ROYAL HORTICULTURAL SOCIETY (1966): RHS Colour Chart

SCHNEIDER, C.K. (1910): Feddes Repertorium specierum novarum regni vegetabilis – Zeitschrift für systematische Botanik 9:80.

VRUGTMAN, F. (1999): International Register of

Cultivar Names in the Genus *Syringa* L. (Oleaceae) – Royal Botanical Gardens, Hamilton. (Work in progress).

## Website:

www.twest.nl

Ir. M.H.A. (Marco) Hoffman

Wetenschappelijk onderzoeker sortiment / taxonomie bij Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO), Bomen, Boskoop.

## Summary

From 1994 to 2001 about 15 different cultivars of the *Syringa Villosae* Group have been assessed for use as garden plants by the Applied Plant Research in Boskoop together with the RBHS. This group of lilacs is becoming increasingly popular in The Netherlands and a lot of new cultivars have been introduced. There is some confusion regarding the classification of some cultivars.

A total of 8 cultivars have been given awards; 'Agnes Smith', 'Minuet' and 'Red Wine' are deemed the best cultivars (they were awarded 3 stars). Apart from the 15 cultivars assessed, there are many other cultivars in this group, especially in the United States and Canada.

Next to their assessment as garden plants also a lot of cultivars were assessed as pot plants. More and more lilacs from this group are grown and sold as pot plants. Cultivars that are suitable for this culture are indicated.

In order to stabilize the classification of cultivars in this group, the hybrid names *S. xprestoniae* and *S. xjosiflexa* are discontinued. Instead the *Villosae* Group is proposed.

Description of *Villosae* Group:

Shrub with upright habit, 1.5-5 m high. Leaves simple, entire, large, up to 10-25 cm, oblong, elliptic, to (ob)ovate, often with rough texture, glabrous or more or less hairy underneath. Inflorescence from a terminal bud, large, up to 15-40 cm long. Corolla tube slender, longer than the lobes. Flowering time relatively late, May-June.

Standard cultivar: *S. 'Royalty'*

## Zusammenfassung

Von 1994 bis 2001 wurden durch die Prüfungsanstalt in Boskoop in Zusammenarbeit mit der Bewertungskommission der „Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen“ 15 verschiedene Kultivare aus der *Syringa Villosae* Gruppe hinsichtlich ihrer Verwendung als Gartenpflanzen beurteilt und bewertet. Wichtiger Anlass hierzu waren die zunehmende Popularität dieser Pflanzen, sowie die Zunahme der Zahl von Kulivaren in den letzten Jahren in den Niederlanden. Darüberhinaus besteht Undeutlichkeit über den taxonomischen Status (Eltern) einiger Kultivare.

Es wurden insgesamt 8 Kultivare positiv bewertet. Am besten wurden mit drei Sternen die Sorten 'Agnes Smith', 'Minuet' und 'Redwine' ausgezeichnet. Neben diesen 15 bewerteten Sorten sind vor allem in den Vereinigten Staaten und Kanada noch viel mehr Kultivare im Umlauf. Hiervon wird eine Anzahl vielversprechender Kultivare auch in diesem Rapport genannt.

Neben der Bewertung als Gartenpflanze im Freiland wurde der wichtigste Teil der Sorten auch beurteilt hinsichtlich ihrer Eignung als Topfpflanze. Eine Reihe von Kultivaren eignet sich sehr gut, um im Topf gezogen und verkauft zu werden. Auf eine mögliche Eignung als Topfpflanze wird darum auch im Rapport hingewiesen.

Um eine stabilere Klassifikation zu bekommen, wurde entschieden, die Kultivare der Hybriden aus *S. xjosiflexa* und *S. xprestoniae* in einer einzigen Kultivargruppe, nämlich der *Villosae* Gruppe unterzubringen.